

KIYINISH MADANIYATINING TIBBIYOTDAGI MUHIM O'RNI

Mirzaxmetova Sevara Utkurovna

*Respublika sud-tibbiy ekspertiza ilmiy-amaliy markazi
Toshkent viloyat filiali Tashkiliy uslubiy bo'lim laboranti.*

Annotatsiya

Ushbu maqolada tibbiyot sohasida kiyinish madaniyatining ahamiyati tahlil qilinadi. Kiyim-kechak shifokorlar, hamshiralar va boshqa tibbiyot xodimlarining kasbiy imidjini shakllantirish bilan birga, gigiena, xavfsizlik va bemorlarga nisbatan ishonch muhitini yaratishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, maqolada maxsus tibbiy kiyimlarning funksional jihatlari, infeksiyalarni oldini olishdagi o'rni va kasbiy etikaga ta'siri haqida so'z boradi. Kiyinish madaniyati nafaqat tashqi ko'rinish masalasi, balki tibbiyot xodimlarining mas'uliyati va kasbiy yondashuvini ham aks ettiruvchi muhim omildir.

Kalit so'zlar: Tibbiyot, kiyinish madaniyati, tibbiy forma, gigiena, xavfsizlik, kasbiy imidj, infeksiya nazorati, etik me'yorlar, bemor ishonchi, tibbiyot xodimlari.

Tibbiyot sohasida kiyinish madaniyati nafaqat tashqi ko'rinish, balki bemorlar bilan o'zaro munosabatlar, kasbiy etikaga rioya qilish va ishning samaradorligini oshirishda ham muhim ahamiyatga ega. Tibbiyot xodimlarining kiyimlari ularning kasbiy malakasini, mas'uliyatini va bemorlarga bo'lgan ishonchini aks ettiradi. Tibbiy kiyim-kechakning to'g'ri tanlanishi va uning gigienik jihatlari bemorlarni infeksiyalardan himoya qilish, xavfsizlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, tibbiyot xodimlarining kiyinish madaniyati, kasbiy me'yorlarga rioya qilish va muhitda sifatli xizmat ko'rsatishning ajralmas qismi bo'lib, tibbiyot sohasining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Maqolada kiyinish madaniyatining tibbiyotdagi o'rni va uning bemorlar va tibbiyot xodimlari uchun qanday foyda keltirishi haqida so'z yuritiladi.

Kiyinish madaniyati tibbiyot sohasida muhim rol o'ynaydi, chunki u bemorlar uchun nafaqat fiziologik, balki psixologik ahamiyatga ham ega. Kiyinishning tibbiyotdagi o'rni quyidagi jihatlarda ko'rinadi:

Gigiena va xavfsizlik: Tibbiyot muassasalarida to'g'ri kiyinish (kabi: steril kiyimlar, shaxsiy himoya vositalari) infeksiya xavfini kamaytirishga yordam beradi. Tibbiyot xodimlari va bemorlar orasida yuqishi mumkin bo'lgan kasalliklarni oldini olish uchun bu juda muhimdir.

Professionalizm: Tibbiyot xodimlarining kiyinish uslubi ularning kasbiy ma'naviyati va o'z vazifalariga qanchalik jiddiy yondoshuvlarini ko'rsatadi. Professional kiyimlar, masalan, shifokorlar uchun lab coat yoki hamshiralar uchun maxsus formalar, ularga ishonch va hurmat keltiradi.

Bemorlarning psixologik holati: Kiyinish bemorlarning hissiy holatiga ta'sir qiladi. Bemorlarga iliq va qulay muhit yaratish uchun, shifokorlar va tibbiyot xodimlari doimo toza, tartibli va professional ko'rinishda bo'lishlari kerak. Bu bemorlar o'zlarini xavfsiz his qilishlariga yordam beradi.

Kiyinish madaniyati: Har bir mamlakat yoki mintaqada kiyinish madaniyati o'ziga xosdir. Tibbiyot sohasida kasalliklar va muolajalarga bo'lgan munosabat madaniy differensiyalashgan kiyinish, umuman olganda, bemorlar bilan muloqotda muhim ahamiyatga ega.

Muloqot va ishonch: Kiyinish va tashqi ko'rinish tibbiyot xodimlari va bemorlar o'rtasida ishonchni o'rnatishga yordam beradi. Bemorlar shifokorlarga va tibbiyot xodimlariga ishonishsa, ularning sog'lig'i bilan bog'liq qarorlar qabul qilishda osonlik bilan ishtirok etishadi.

Umuman olganda, kiyinish madaniyati tibbiyot da muhim aspekt hisoblanadi. Bu bemorlar uchun nafaqat fiziologik, balki hissiy va ijtimoiy tarafdin ham ahamiyatga ega.

Tibbiyot vakillarining kiyinish odobi, tibbiy deontologiyasi va madaniyati nizomi.

"Sog'liqni saqlash vazirligi tizimidagi barcha boshqaruv apparati, tibbiyot davolash-profilaktika hamda oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalari, tashkilot, korxonalar xodim, talabalar va abituriyentlarning tibbiy deontologiyasi va madaniyati to'g'risida"gi.

•Mazkur Nizomning maqsadi – vazirlik tizimidagi barcha boshqaruv apparati, tibbiyot davolash-profilaktika hamda oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalari, tashkilot va korxonalar (bundan keyin–muassasa) uchun tartibli kiyinish me'yorlarini belgilash, shuningdek, deontologik nuqtayi nazardan sog'lom ma'naviy, ijtimoiy-psixologik muhit barqarorligini ta'minlash, kasbga nisbatan va o'zaro hurmat munosabatlarini mustahkamlashdan iborat.

•Ushbu Nizom O'zbekiston Respublikasining 1997-yil 29-avgustdagi "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni, "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi" hamda Tibbiyot ta'limi muassasalarida amaldagi "Odob-axloq qoidalariga"ga muvofiq ishlab chiqilgan.

•Ushbu Nizomning talablari barcha tibbiyot xodimlari, professor-o'qituvchi, xodim (xona mudirlari, laborantlar, kotibalar, bo'lim xodimlari) hamda talabalar uchun majburiy hisoblanadi.

1. Nizomda ko'rsatilgan "qoidalar" tashkilot ichki me'yoriy hujjatlariga kiritilishi shart.

Muassasa xodim va talabalarning muomalasi va kiyinishiga qo'yiladigan talablar.

•Dunyo miqyosida qabul qilingan xizmat protokoli qoidalariga muvofiq jiddiy, ishchan va didli, ziyoli shaxs qiyofasini shakllantirish maqsadida korporativ kiyinish uslubi talablariga amal qilinadi.

Muassasada rahbar xodimlar, pedagog, shifokor (yoki bo'lajak pedagog, shifokor) kasbiga mos holda kiyinishlari talab etiladi. Tibbiyot xodimi o'zini tutish san'ati hamda muloqot madaniyati va kasbdoshlar o'rtasida va bemorlar bilan muloqotda hurmat va mehr-muruvvat ko'rsatishlari shart. Bunda o'qituvchi va murabbiylar talabalarga ibrat namunasini ko'rsatishlari shart.

Jamoa a'zolarining tibbiyot ta'limi, davolash-profilaktika muassasasiga odamlar diqqatini tortadigan, tanani shaffof ko'rsatib turadigan, shuningdek, tizzadan yuqori qismlari ochiq qoladigan hamda haddan ziyod tor kiyimda yoki e'tirof etilgan milliy-an'anaviy shakllarga zid kiyimlarda, g'ayrioddiy soch turmaklari, ortiqcha bo'yangan, past saviyali "ommaviy madaniyat" belgilarini o'zida namoyish etgan holda, sport kiyimi va poyabzalida kelishi taqiqlanadi.

Xulosa: Kiyinish madaniyati tibbiyotda muhim o'rin tutadi, chunki bu nafaqat shaxsiy gigiena va kasalliklarning oldini olishda, balki bemor va tibbiyot xodimlari o'rtasidagi ishonchni mustahkamlashda ham ahamiyatlidir. Tibbiyot sohasida kiyinish madaniyati professionalizm va etika mezonlarini belgilaydi.

Birinchidan, tibbiyot xodimlarining kiyinish uslubi bemorlarni xavfsizlik va professionalizm his qilinishiga ta'sir qiladi. To'g'ri kiyinish, jumladan, steril kiyimlar va antiseptik qoidalariga rioya qilish, infeksiya tarqalishini oldini oladi va tobora muhim bo'lib kelayotgan natijalarni ta'minlaydi.

Ikkinchidan, kiyinish madaniyati sababi ko'plab kasalliklarning oldini olishga yordam beradi. Masalan, o'zgaruvchan ob-havo sharoitlariga mos ravishda to'g'ri kiyinish nafaqat inson salomatligini yaxshilashga, balki turli infeksiyalar va kasalliklarga chalinish ehtimolini kamaytirishga ham yordam beradi.

Uchinchidan, kiyinish madaniyati tibbiyotda muloqot va madaniy farqlarni hurmat qilishda ham o'z o'rniga ega. Farqli madaniyatlar va urf-odatlar hisobga olinishi muhim, chunki bemorlarning ruhiy holati va ularning holatini tushunish uchun mos kiyinish zarur.

Natijada, kiyinish madaniyati tibbiyot sohasida nafaqat gigiena va xavfsizlikni ta'minlab, balki kasbiy munosabatlarni ham mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Bu nafaqat bemorlar, balki tibbiyot xodimlarining o'zlarini kasbiy va madaniy jihatdan yaxshi his qilishlariga ham yordam beradi, bu esa bemorlar sog'lig'ini yaxshilashga olib keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Tibbiyot vakillarining kiyinish odobi, tibbiy deontologiyasi va madaniyati nizomi “Sog‘liqni saqlash vazirligi tizimidagi barcha boshqaruv apparati, tibbiyot davolash-profilaktika hamda oliy va o‘rta maxsus ta’lim muassasalari, tashkilot, korxonalar xodim, talabalar va abituriyentlarning tibbiy deontologiyasi va madaniyati to‘g‘risida”gi NIZOM.

2. D. Rahmatullayeva, U. Xodjayeva, F. Ataxanova Libos tarixi.

3. Avloniy A., Turkiy Guliston yoxud axloq, Toshkent, 1992.